

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului depus de Autoritatea Națională de Integritate,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Viorica Vîrlan împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil,

împotriva deciziei din 12 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul depus de Autoritatea Națională de Integritate și s-a menținut din 30 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

*(Dosarul nr.3ra-1243/22
Nr. PIGD 2-21049005-01-3ra-06122022)*

Interpretarea termenului procedurii administrative, competența inspectorului de integritate, evaluarea conflictului de interese și proporționalitatea sancțiunilor aplicate de Autoritatea Națională de Integritate.

Au examinat anterior cauza judecătoreii:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (T. Avasiloaie)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan)

20 decembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 02 aprilie 2021, Viorica Vîrlan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil.

2. În motivarea acțiunii a indicat că prin actul de constatare nr. 65/22 din 12 martie 2021, întocmit de inspectorul de integritate Radion Rusnac, în urma controlului respectării regimului juridic al conflictelor de interese de către Viorica Vîrlan, director al Grădiniței din sat. Cerlina, comuna Nimereuca, r-l Soroca, s-a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, manifestat prin nedeclararea în termenul legal a conflictelor de interese, nesoluționarea conflictelor de interese și încheierea/semnarea actelor juridice (trei la număr); s-a decăzut Viorica Vîrlan din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani și înscrierea în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică; s-a sesizat autoritatea responsabilă în vederea inițierii procedurii de încetare a raporturilor de munci ori de serviciu cu Viorica Vîrlan.

3. Reclamanta a arătat că nu este de acord cu concluziile și deciziile conținute în actul de constatare nr. 65/22 din 12 martie 2021, î-l consideră neîntemeiat și ilegal.

4. Astfel, a invocat că controlul și actul de constatare contestat al inspectorului de integritate se circumscriu faptului emiterii și semnării la 12 august 2016, a ordinului nr. 15 cu privire la demisia lui Ion Vîrlan din funcția de paznic al grădiniței, precum și la 15 august 2016 a ordinului nr. 16 cu privire la angajarea în funcție de paznic al grădiniței a lui Alexandru Vîrlan, urmat și de încheierea contractului individual de muncă nr. 17 cu acesta.

5. A menționat că între semnatarul ordinelor indicate și subiect există cu adevărat grad de rudenie, și anume, legătura mamă-fiu dintre Viorica Vîrlan și Alexandru Vîrlan, precum și relația soție-soț dintre Viorica Vîrlan și Ion Vîrlan.

6. A afirmat că despre faptul angajării persoanelor menționate și prezenței gradului de rudenie, Viorica Vîrlan a informat Primarul comunei Nimereuca, în calitate sa de fondator și organ ierarhic superior, însă, urmare a lipsei

unui mecanism clar de declarare a conflictelor de interese, nu a avut loc procedura scrisă de soluționare.

7. A insistat că Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea privind declararea averii și a intereselor personale, au fost publicate în Monitorul Oficial nr. 245-246 din 30 iulie 2016, lipsind la data emiterii actelor, adică după 15 zile de la publicarea lor, o procedură implementată de declarare și soluționare a conflictelor de interese.

8. A relatat că circumstanțele respective sunt probate prin înscrisurile prezentate inspectorului de integritate și anexele la dosarul de control, dar și de către martorul Ion Naval, primar al comunei Nimereuca la data emiterii actelor.

9. Reclamanta a evidențiat că nu s-a aflat într-o situație care ar califica ordinele din 12 și 15 august 2016, drept viciate de conflict de interese, iar exercitarea obligațiilor de serviciu afectată, or, nivelul de salarizare în mărime de 1 565,00 de lei, lunar, pentru postul de paznic nu era atractiv, lipsind persoane doritoare de a ocupa postul respectiv, iar funcționarea grădiniței urma să fie asigurată.

10. A considerat că nu a încălcat dispozițiile art.11 din Legea nr. 133/2016, iar încălcarea lor nu a fost stabilită de către inspectorul de integritate, reținându-se doar prezența formală a relației de rudenie dintre semnatarii actelor juridice și ignorându-se faptul că interesul public nu a fost afectat.

11. A mai indicat că inspectorul de integritate a încălcat termenul de efectuate a procedurii administrative stabilit de art.60 din Codul administrativ, or, sesizarea Autorității Naționale de Integritate a avut loc la 30 noiembrie 2020, pe când, actul de constatare a fost emis la 12 martie 2021, adică, cu încălcarea termenului stabilit de lege.

12. În aceste condiții, Viorica Vîrlan a solicitat instanței de fond admiterea acțiunii, anularea actului de constatare nr. 65/22 din 12 martie 2021.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

13. Prin hotărârea din 30 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a admis cererea de chemare în judecată. S-a anulat actul de constatare a inspectorului de integritate al Inspectoratului de Integritate al Autorității Naționale de Integritate a Republicii Moldova nr. 65/22 din 12 martie 2021 (f.d.44; 47/54).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

14. La 30 septembrie 2021, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, Autoritatea Națională de Integritate a depus apel nemotivat (f.d. 46), iar la 30 decembrie 2021, cu respectarea termenului prevăzut de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, a depus motivarea acestuia împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea cererii de

apel, casarea hotărârii din 30 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii (f.d.62/66).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin decizia din 12 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de apel depusă de Autoritatea Națională de Integritate și s-a menținut hotărârea din 30 septembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani. (f.d.90; 91/113).

16. Pentru a decide astfel, instanța de apel, analizând prevederile art.20, art.189 alin. (1), art.191 alin. (1), art.196 alin.(1), art.209 alin.(1) din Codul Administrativ, prevederile art.2 alin.(1) și alin.(3), art.36 alin.(1), art.36 alin. (1) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (în redacția legii în vigoare la data emiterii actului de constatare), în raport cu criticele formulate în cererea de apel a conchis că soluția instanței de fond privind admiterea acțiunii este una corectă, rezultată din aprecierea corectă a materialului probator și interpretarea justă a normelor de drept material.

17. Subsecvent, instanța de apel a notat că în temeiul art.10 și art.11 alin.(1) lit. a) din Codul administrativ, actul de constatare nr.65/22 din 12 martie 2021 emis de inspectorul de integritate al Inspectoratului de Integritate a Autorității Naționale de Integritate – este un act administrativ individual defavorabil, or, prin acesta, s-a constatat că Viorica Vîrlan a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, fiind dispusă sesizarea autorității competente în vederea inițierii procedurii de încetare a raporturilor de muncă sau de serviciu și decăderea acesteia din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică.

18. La caz, instanța de apel a reținut că prin acțiunea depusă, Viorica Vîrlan a revendicat apărarea pe calea controlului judecătoresc a unui drept în sensul art.17 din Codul administrativ, și anume, dreptul de a exercita funcția publică sau funcția de demnitate publică, situație ce denotă, că la caz, a fost întrunită și condiția revendicării unui drept legitim.

19. Aceste circumstanțe denotă în mod cert că acțiunea depusă de Viorica Vîrlan este admisibilă, fiind depusă în instanța competentă, în termenul stabilit de lege, astfel că, urmează a fi supus dezbaterii fondul cauzei.

20. Inițial, instanța de apel a considerat necesar de a scoate în evidență faptul că, legalitatea și temeinicia unui act administrativ, vizează mai multe aspecte, între care respectarea competenței, respectarea procedurii și respectarea legii.

21. Astfel, în litigiile de contencios administrativ, instanța specializată urmează să verifice legalitatea și temeinicia actului administrativ individual, sub următoarele aspecte: respectarea competenței, respectarea procedurii și respectarea dispozițiilor legale care se referă la temeinicia actului. Or, după cum s-a indicat anterior, Autoritatea Națională de Integritate este competentă să examineze sesizările cu privire la respectarea regimului juridic al

conflictelor de interese, astfel că, prima dimensiune a legalității actului administrativ contestat, care se circumscrie respectării competenței, nu este afectată de vicii.

22. Referitor la respectarea procedurii stabilite de Lege, instanța de apel a reiterat că potrivit art. 29 din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să își exercite atribuțiile legale în mod imparțial, indiferent de propriile convingeri sau interesele persoanelor care le reprezintă.

23. Conform art. 32 din Codul administrativ, procedura administrativă se structurează astfel încât participanții să poată înțelege fiecare etapă a procedurii. Dacă este necesară contribuția unui participant, acestuia i se comunică neîntârziat, într-un limbaj clar și ușor de înțeles, acțiunile care trebuie întreprinse. În condițiile legii, autoritățile publice trebuie să asigure participarea neîngrădită la procedura administrativă a persoanelor interesate.

24. În continuare cu referire la prevederile art.3, art.30, art.37 din Legea nr. 132/2016, instanța de apel a menționat că principiul de distribuție aleatorie obligatorie a sesizărilor la Autoritatea Națională de Integritate a fost introdus prin Legea nr. 132/2016, iar norma legală care a instituit acest mecanism, este o normă imperativ - onerativă de ordine publică, care consacră principiul repartizării aleatorii a sesizărilor, nefiind admise excepții de la acest principiu.

25. Repartizarea aleatorie presupune distribuția sesizărilor prin sistemul electronic „e-Integritate”, lansat în exploatare industrială în ianuarie 2018, astfel încât, inspectorul de integritate competent să efectueze controlul, fiind stabilit în mod aleatoriu, cu excluderea factorului decizional uman.

26. În condițiile speței, instanța de apel a reținut că în dosarul administrativ lipsește fișa de repartizare aleatorie a sesizării depuse de Inspekția Financiară, situație ce denotă, că la caz au fost admise derogări de la dispozițiile art.30 din Legea nr. 132/2016, iar actul de constatare contestat este afectat de vicii de valabilitate.

27. Drept urmare, instanța de apel s-a alăturat concluziei fondului care a statuat că lipsa la materialele dosarului administrativ a înscrisului care dovedește repartizarea aleatorie a sesizării, din care să rezulte cine și când a înregistrat sesizarea în sistemul electronic pentru distribuție electronică, când a fost distribuită electronic sesizarea și dacă a fost distribuită electronic sesizarea inspectorului care a efectuat controlul, atestă că sesizarea nu a fost distribuită aleatoriu, situație ce nu exclude implicarea factorului uman la repartizarea aleatorie sau manipularea sistemului electronic.

28. În acest context, instanța de apel a subliniat că principiul repartizării sesizărilor în mod aleatoriu, fiind reglementat prin norme, de ordine publică, de organizare a activității Autorității, neregularitățile procedurale constând în încălcarea acestui principiu, constituie un viciu deosebit de grav (art.141

alin.(1) din Codul administrativ), care denotă efectuarea unei proceduri administrative de control cu încălcarea principiului legalității garantat de art.21 din Codul administrativ, principiului imparțialității garantat de art.25 din Codul administrativ, principiului comprehensibilității și transparenței garantat de art.32 din Codul administrativ și prin urmare confirmă ilegalitatea actului administrativ.

29. Or, în lipsa actelor la dosarul administrativ care să probeze repartizarea aleatorie prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor a sesizării din 30 noiembrie 2020, denotă cert că Autoritatea a încălcat prevederile art. 30 alin.(1) și art.37 alin.(1) din Legea nr.132/2016 și principiul consacrat prin aceste norme, ceea ce denotă ilegalitatea procedurii de control și ilegalitatea actului de constatare nr.65/22 din 12 martie 2021.

30. La caz, instanța de apel a reținut că la cererea de apel motivată, Autoritatea Națională de Integritate a anexat un extras din programul e-integritate, din care ar rezulta că sesizarea depusă de Inspekția Financiară a fost repartizată pe 14 decembrie 2020, ora 16:10:56, inspectorului de integritate Rodion Rusnac, pentru verificare prealabilă, însă, înscrisul respectiv a fost prezentat cu derogare de la dispozițiile procedurale.

31. În acest sens, instanța de apel a subliniat că potrivit art.238 alin. (1) din Codul administrativ, în procedura de apel nu pot fi prezentate probe noi decât dacă un participant la proces dovedește că a fost în imposibilitate să le prezinte în procedura de examinare în fond și instanța de apel le admite printr-o încheiere nesusceptibilă de recurs. Or, din sensul normei legale enunțate se atestă că partea poate prezenta probe noi în apel, doar în cazul în care dovedește că a fost în imposibilitate să se prezinte la judecarea cauzei în fond.

32. La caz, instanța de apel a reținut că dosarul administrativ a fost întocmit și prezentat instanței de fond de către Autoritatea Națională de Integritate, instituție care a avut obligația de a anexa la dosarul administrativ toate înscrisurile ce se referă la procedura administrativă. Or, conform art. 82 alin. (1) din Codul administrativ, dacă procedura administrativă trebuie realizată în scris conform art.28 sau se realizează în scris, autoritatea publică, concomitent cu inițierea procedurii, întocmește un dosar în format electronic sau pe suport de hârtie, care conține toate documentele și înscrisurile ce se referă la procedura respectivă. Dosarul în format electronic conține, după caz, copii scanate de pe documentele pe suport de hârtie, autenticitatea copiilor fiind confirmată prin semnătura electronică aplicată de persoana responsabilă din cadrul autorității publice, documente electronice, alte înscrisuri și informații relevante expuse în format electronic.

33. Prin urmare, instanța de apel a notat că la întocmirea și prezentarea dosarului administrativ, Autoritatea Națională de Integritate era obligată să anexeze toate înscrisurile necesare, fapt ce a fost ignorat de aceasta, care a anexat la dosarul administrativ doar o parte din acte, selectând în baza unor

criterii nespecificate și neclare, înscrisurile pe care le-a anexat la dosarul administrativ. Or, prezentarea fișei de repartizare în instanța de apel, cu derogare de la prevederile art. 238 din Codul administrativ, fără confirmarea imposibilității prezentării fișei la judecarea cauzei în fond, denotă cert că fișa de repartizare reprezintă o probă inadmisibilă, care urmează a fi exclusă din probatoriu, nefiind pasibilă de a fi luată în considerare la executarea testului de legalitate și temeinicie a hotărârii primei instanțe.

34. În aceste condiții, instanța de apel a respins argumentele apelantei care a invocat netemeinicia concluziilor instanței de fond referitoare la încălcarea principiului repartizării aleatorii a sesizării, așa cum fișa de repartizare, nefiind parte a dosarului administrativ, respectiv a procedurii administrative - a fost prezentată doar instanței de apel cu încălcarea dispozițiilor art. 238 din Codul administrativ, fiind calificată ca o probă inadmisibilă.

35. Concomitent, instanța de apel a reținut că procedura de control efectuată în privința Vioricăi Vîrlan, s-a desfășurat cu încălcarea termenilor procedurii administrative, stabilită de Codul administrativ, iar în acest sens, se impun a fi precizate următoarele.

36. În continuare, instanța de apel a subliniat că în activitatea sa, Autoritatea Națională de Integritate, cu prioritate, se bazează pe 3 legi organice și anume: Legea nr.132 din 17 iunie 2016, Legea nr.133 din 17 iunie 2016 și Codul administrativ nr.116 din 19 iulie 2018(în vigoare din 1 aprilie 2019).

37. Așadar, la caz, instanța de apel a reținut că nici Legea nr.132 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și nici Legea nr.133 privind declararea averii și a intereselor personale nu instituie careva reguli cu privire la termenii de finalizare a procedurii de control și de emitere a actului de constatare. În același timp, în Codul administrativ este prevăzut un capitol aparte (capitolul III, art.60-65) care expres reglementează termenele în procedura administrativă. Astfel, conform art. 60 din Codul administrativ, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel.

38. În acest sens, instanța de apel a accentuat că nici o altă prevedere legală, care să fie pertinentă și aplicabilă acestor raporturi juridice, nu instituie alte termene, prin urmare se vor aplica cerințele capitolului III din Codul administrativ, iar drept consecință, în sensul art.60 alin.(5) din Codul administrativ, în mod excepțional, când în procedura administrativă se înregistrează cazuri de complexitate deosebită care necesită timp pentru prelucrarea documentelor, autoritatea publică poate stabili un termen mai mare pentru finalizarea procedurii administrative, care nu va depăși 90 de zile.

39. În sensul normelor legale citate supra, instanța de apel a concluzionat că Autoritatea Națională de Integritate a avut la dispoziție un termen maxim de 90 zile pentru a finaliza procedura administrativă.

40. La caz, instanța de apel a constatat că sesizarea în privința Vioricăi Vîrlan a fost depusă pe 30 noiembrie 2020, procesul-verbal de inițiere a controlului a fost emis la 14 decembrie 2020, iar actul de constatare a fost întocmit la 12 martie 2021. Aceste circumstanțe denotă în mod cert, că inspectorul de integritate a încălcat termenii de efectuare a controlului în privința reclamantei/intimate, stabiliți de Codul administrativ, încălcare ce denotă încă un element de ilegalitate a actului contestat.

41. La acest capitol instanța de apel a punctat că, în virtutea art.27 din Codul administrativ, în cazul în care prezentul cod sau alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice trebuie să acționeze într-un termen rezonabil, însă, în contradicție cu alegațiile apelantei, art.60 – art.65 din același cod stabilește exact termenele procedurii administrative, situație care exclude aplicarea termenului rezonabil.

42. Cu precădere la speța dată, instanța de apel a notat că începutul termenului de control corespunde zilei în care la Autoritatea Națională de Integritate a fost înregistrată sesizarea în privința Vioricăi Vîrlan, adică datei de 30 noiembrie 2020 și, respectiv, procedura de control urma a fi închisă în termen de 30 zile, adică la data de 30 decembrie 2020, dar, în orice caz, procedura administrativă nu putea depăși 90 zile și trebuia finalizată în termen maxim de până la 28 februarie 2021, însă aceasta a fost terminată abia la 12 martie 2021, la împlinirea a 102 zile, fără a fi prezentate careva elemente plauzibile de justificare a încălcării termenilor de efectuare a controlului.

43. Sub acest aspect, instanța de apel a menționat că se impune a fi precizat că după depunerea sesizării și întocmirea procesului-verbal de inițiere a controlului, inspectorul de integritate la 14 decembrie 2020, a solicitat Primăriei comunei Nimereuca prezentarea unor acte relevante cauzei; iar la 13 ianuarie 2021, a solicitat subiectului controlului prezentarea explicațiilor scrise, care urmau a fi prezentat în termen 15 zile de la recepționarea demersului, adică, până la 06 februarie 2021. Astfel, actele dosarului administrativ atestă că pe toată durata procedurii administrative de 102 zile, inspectorul de integritate nu a realizat un volum excesiv mare de acțiuni, limitându-se doar la solicitarea unor acte de la Primăria comunei Nimereuca, informarea subiectului declarării despre inițierea controlului și solicitarea explicațiilor de la subiect, situație ce denotă, că termenul de efectuare a controlului de 102 zile, este exagerat de mare și nejustificat.

44. Corespunzător, instanța de apel a notat faptul că s-a constatat cert, că Autoritatea Națională de Integritate a încălcat termenul de efectuare a procedurii administrative, se deduce că actul de constatare este afectat de vicii de legalitate și urmează a fi anulat.

45. În continuare, instanța de apel a respins argumentele apelantei precum că dispozițiile art. 60 din Codul administrativ, nu sunt incidente speței, or, de vreme ce la data inițierii și desfășurării controlului, Legea nr.132/2016 și

Legea nr.133/2016, nu stabileau termenul de efectuare a controlului, inspectorul de integritate urma să se conducă de termenul de desfășurare a procedurii administrative, stabilit la art.60 din Codul administrativ.

46. La fel, instanța de apel a notat că nu pot fi reținute nici trimerile apelantei la prevederile Legii nr.130/2021, așa cum, Legea respectivă a fost adoptată la 70 octombrie 2021 și a intrat în vigoare la 29 octombrie 2021, pe când, controlul în privința Vioricăi Vîrlan a fost inițiat în baza sesizării depuse la 30 noiembrie 2020, când dispozițiile legale la care s-a făcut referire în apel, nu erau adoptate și intrate în vigoare.

47. În context, instanța de apel a menționat că potrivit art.VI alin (1) din Legea nr.130/2021, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

48. Legea nr.130/2021, a fost publicată în Monitorul Oficial nr.264-265 din 29 octombrie 2021, situație ce denotă, că legea respectivă a intrat în vigoare pe 29 octombrie 2021 și, începând cu această dată, legea este aplicabilă, neputând a fi aplicată cu caracter retroactiv.

49. La caz, instanța de apel a notat că se impune a fi precizat că în fișa de repartizate prezentată de Autoritatea Națională de Integritate, este indicat, „data deschiderii” – 14 decembrie 2020, ora 16:10:56 și „termenul-limită” – 14 februarie 2021. Aceste mențiuni din fișa de repartizare, care de altfel sunt conforme cu dispozițiile art.60 din Codul administrativ, denotă că, controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Viorica Vîrlan urma a fi finisat până la 14 februarie 2021, pe când, acesta a fost finisat abia la 12 martie 2021, odată cu emiterea actului de constatare.

50. În aceste circumstanțe, instanța de apel a reținut că încălcarea termenului de efectuare a controlului, constituie o încălcare a procedurii stabilite de lege și, constituie temei de anulare a actului de constatare, or, emiterea actului de constatare peste termenul procedurii administrative, denotă că acesta a fost emis în afara unei proceduri de control.

51. Cu referire la fondul aspectului ce vizează temeinicia constatărilor din actul contestat, instanța de apel a enunțat că în conformitate cu prevederile art.12 alin.(3) din Legea nr.133/2016 (în redacția legii în vigoare din 01 august 2016), conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sânt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică, iar conform alin.(10) al aceluiași articol, conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic,

de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).

52. În această ordine de idei instanța de apel a reținut că, la caz, prin actul de constatare nr.65/22 din 12 martie 2021, s-a susținut că, Viorica Vîrlan, directoarea Grădiniței din sat. Cerlina (aflată în administrarea comunei Nimereuca), a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese manifestat prin: nedeclararea (neinformarea) în termenul legal a conflictelor de interese în conformitate cu art.12 alin.(4), lit.a)-b), art.12 alin.(5) din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale; nesoluționarea conflictului de interese în conformitate cu art. 14 alin. (2)-(4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale; emiterea/semnarea actelor juridice/administrative și încheierea directă a actelor administrative (1. ordinul nr.15 din 12 august 2016 cu privire la demisia dl. Ion Vîrlan, paznic al grădiniței; 2. ordinul nr.16 din 15 august 2016 cu privire la angajare în funcție de paznic al grădiniței a dl. Alexandru Vîrlan; 3. contractul individual de muncă nr.17 din 15 august 2016 încheiat între directorul grădiniței de copii sat. Cerlina, Viorica Vîrlan (angajator) și Alexandru Vîrlan (salariat), care vizează persoane apropiate (fiul și soțul), fapt prin care a admis consumarea conflictelor de interese, în conformitate cu art.12 alin.(10) al Legii privind declararea averii și intereselor personale.

53. La fel, instanța de apel a constatat că actul de constatare a fost motivat de inspectorul de integritate prin prisma prevederilor Legii integrității nr.82/2017, lege care la data semnării actelor din speță (din 15 august 2016 și din 06 august 2016) nu era în vigoare și nu este aplicabilă litigiului deferit judecătii în prezenta speță. Or, din prevederile art.23 alin. (4) al Legii nr.133/2016, rezultă că temei pentru angajarea răspunderii conform acestei legi, î-l constituie fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese. Iar, din sensul prevederilor art.12 alin.(10) al Legii nr.133/2016, rezultă că conflictul de interese consumat poate rezulta doar din existența unui conflict de interese real definit la art.12 alin.(3) din Legea nr.133/2016.

54. În continuarea instanța de apel a notat că din normele legale citate supra derivă că răspunderea juridică pentru încălcarea regimului juridic al conflictului de interese, manifestată prin nedeclararea și/sau nesoluționarea conflictului de interese și/sau admiterea conflictului de interese consumat. În toate cazurile, se urmărește scopul de a trata adecvat conflictul de interese real apărut în exercițiul funcției.

55. Subsecvent, instanța de apel a notat că din interpretarea coroborată a dispozițiilor art.12 alin.(3), (4), (6) și (10) din Legea nr.133/2016, derivă că pentru existența unui conflict de interese real consumat, trebuie să fie

întrunite cumulativ patru condiții: (i) persoana să fie subiectul declarării în temeiul art.3 al Legii nr.133/2016; (ii) subiectul declarării a semnat un act juridic/administrativ care vizează persoane ce îi sunt apropiate; (iii) subiectul declarării nu a depus declarația privind conflictul de interese real (declarația nu a fost înregistrată în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese); (iv) semnarea actelor a influențat sau a putut influența exercitarea imparțială și obiectivă a funcției publice.

56. Corespunzător, pentru existența conflictului real de interese consumat aceste patru condiții trebuie să fie întrunite cumulativ, astfel, atribuția inspectorului de integritate de a constata existența conflictelor de interese prevăzută la art.19 din Legea 132/2016 nu este un procedeu tehnic de a constata existența/inexistența actelor semnate sau existența/inexistența declarației cu privire la un conflict de interese. Deci, această atribuție constă în stabilirea stării de fapt și clarificarea întrunirii tuturor condițiilor ce rezultă din lege.

57. În speță, instanța de apel a reținut că nici unul din participanții la proces nu a negat faptul că Viorica Vîrlan este subiect al declarării potrivit art.3 al Legii nr. 133/2016 și că aceasta a semnat actele ce vizează persoane ce îi sunt apropiate (ordinul nr. 15 din 12 august 2016 cu privire la demisia dl. Ion Vîrlan, paznic al grădiniței; ordinul nr.16 din 15 august 2016 cu privire la angajare în funcție de paznic al grădiniței a Alexandru Vîrlan; contractul individual de muncă nr. 17 din 15 august 2016 încheiat între directorul grădiniței de copii sat. Cerlina, Viorica Vîrlan (angajator) și Alexandru Vîrlan (salariat). Or, din circumstanțele respective se atestă că primele două condiții stabilite de legiuitor în norma art.12 din Legea nr. 133/2016 fiind întrunite.

58. Referitor la cea de a treia condiție, instanța de apel a reținut că conform art.12 al Legii nr.133/2016 (în redacția legii în vigoare din 01 august 2016), subiectul declarării este obligat să informeze (șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află; să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică până la soluționarea conflictului de interese) despre apariția unui conflict real de interese, iar soluționarea cererilor/demersurilor, emiterea unor acte administrative care vizează persoanele apropiate subiectului declarării cu încălcarea acestei obligații constituie temei pentru răspunderea în baza art.23 al Legii nr.133/2016.

59. Potrivit art.12 alin.(6) al Legii nr.133/2016 (în redacția legii în vigoare din 01 august 2016), declarația privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese, ținut conform anexei nr.4 de către persoana desemnată de conducătorul organizației publice.

60. Astfel, instanța de apel a dedus că dovada de depunere a unei declarații privind conflictul de interese real se confirmă prin înregistrarea acestei declarații în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese a organizației publice, iar lipsa depunerii declarației se probează prin lipsa înregistrării acesteia în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese a organizației publice.

61. Drept urmare, instanța de apel a conchis că prima instanță just a constatat că în cadrul controlului inițiat în privința Vioricăi Vîrlan, inspectorul de integritate nu a constatat dacă la Primăria comunei Nimereuca, la data emiterii actelor litigioase, ar fi fost instituit Registrul declarațiilor privind conflictele de interese, prin care act și la ce dată a fost instituit acest Registru; nu a dat apreciere nici acelei circumstanțe că cererile depuse de Vîrlan Ion și Vîrlan Alexandru, în baza cărora au fost emise ordinele nr.15, nr.16 și contractul nr.17, au fost coordonate cu Primarul com. Nimereuca. Or, în temeiul art.13 alin.(1) lit.a) din Legea nr.133/2016, conducătorul organizației publice este obligat să nu admită cu bună-știință ca persoanele ce activează în organizația publică pe care o conduce să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu fiind în situații de conflict de interese real.

62. La fel, instanța de apel a conchis că prima instanță a constatat cert, că până la semnarea de către Viorica Vîrlan a ordinelor nr.15, nr.16 și a contractului nr.17, cererile lui Ion Vîrlan și Alexandru Vîrlan au fost avizate de primarul comunei Nimereuca, fondatorul grădiniței de copii „Albinuța”, iar din declarațiile reclamantei rezultă cert că primarul cunoștea despre relațiile de rudenie între Viorica Vîrlan, Ion Vîrlan și Alexandru Vîrlan.

63. În acest context, instanța de apel a concluzionat că reieșind din aceste circumstanțe, luate în cumul cu lipsa unei practici și a unei clarități referitor la declararea și soluționarea conflictului de interese, denotă lipsa unor temeiuri care ar confirma că Viorica Vîrlan nu a informat fondatorul instituției pe care o conduce despre angajarea și eliberarea din funcție a lui Ion Vîrlan și Alexandru Vîrlan. Or, s-a stabilit cert că la momentul emiterii actelor pretins a fi încheiate cu încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, cererile de demisie/angajare, au fost inițial avizate / coordonate de Primarul comunei Nimereuca, care nu a găsit careva impedimente în acceptarea concedierii/angajării persoanelor de către Viorica Vîrlan în cadrul Grădiniței din satul Cerlina.

64. La fel, instanța de apel a reținut că actele indicate în actul de constatare și prin semnarea cărora de către reclamantă inspectorul de integritate a constatat încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese au fost semnate de Viorica Vîrlan la data de 15 august 2016, adică, peste 14 zile de la data intrării în vigoare a Legii nr.133/2016, astfel că, inspectorul de integritate urma să evalueze în actul de constatare cât de previzibile și clare erau la acel moment prevederile Legii nr. 133/2016, în sensul cum trebuia să fie înregistrată această declarație în lipsa unui Registru. Or, este cert, că la

data faptelor (12, 15 august 2016), un Registru al declarațiilor privind conflictele de interese, nu era instituit nici la Autoritatea Națională de Integritate.

65. Subsecvent, instanța de apel a notat că inspectorul de integritate nu a constatat dacă la semnarea ordinului nr.15 din 12 august 2016 cu privire la demisia dl. Ion Vîrlan, paznic al grădiniței, reclamanta Viorica Vîrlan și-a îndeplinit imparțial și neobiectiv funcția și a oferit careva facilități în raport cu alți angajați. Instanța consideră că nu există premise din care să se deducă concluzia că la semnarea acestui ordin Viorica Vîrlan și-a îndeplinit imparțial și neobiectiv funcția, în condițiile în care: 1.cererea de eliberare din funcție a lui Ion Vîrlan a fost coordonată cu Primarul com. Nimereuca; 2. conform legislației muncii, angajatorul este obligat să emită ordinul de eliberare a angajatului în baza cererii angajatului, marja de discreție în acest caz fiind redusă la zero. Or, lipsa Registrului declarațiilor privind conflictele de interese și incapacitatea inspectorului de integritate de a verifica existența sau inexistența unor astfel de declarații, nu poate fi pusă pe seama Vioricăi Vîrlan, astfel că, prima instanță întemeiat a concluzionat că inspectorul de integritate nu a probat prin probe pertinente și admisibile că la 15 august 2016, Viorica Vîrlan nu a informat organul ierarhic superior apariția conflictului de interese.

66. În continuare, instanța de apel a respins argumentele apelantei precum că mențiunea „coordonat” de pe textul cererilor de demisie/angajare, nu poate fi echivalată cu declararea și soluționarea conflictului de interese, or, după cum s-a indicat și anterior, la data emiterii actelor de către Viorica Vîrlan, Legea nr. 133/2016, abia intrase în vigoare, nefiind instituit Registrul declarațiilor privind conflictele de interese și nefiind clară pentru organele ierarhic superioare procedura de înregistrare, declarare și soluționare a conflictului de interese.

67. Totodată, instanța de apel a considerat necesar de a menționa că prima instanță just a statuat, că definitiv pentru constatarea existenței unui conflict de interese real consumat, inspectorul de integritate urma să clarifice dacă emiterea/semnarea actelor emise de Viorica Vîrlan în privința persoanelor apropiate, a influențat sau a putut să influențeze îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției.

68. Așadar, instanța de apel analizând actul de constatare contestat, a reținut că inspectorul de integritate nu a constatat dacă la semnarea ordinului nr.16 din 15 august 2016 cu privire la angajare în funcție de paznic al grădiniței a dl. Alexandru Vîrlan și a contractului individual de muncă nr.17 din 15 august 2016, încheiat între directorul grădiniței de copii sat. Cerlina, Viorica Vîrlan (angajator) și Alexandru Vîrlan (salariat), Viorica Vîrlan și-a îndeplinit imparțial și neobiectiv funcția și a oferit careva facilități în raport cu alți angajați.

69. În această ordine de idei, instanța de apel a menționat că din circumstanțele relatate supra se denotă că, inspectorul de integritate nu a constatat întrunirea cumulativă a celor patru condiții pentru existența unui conflict de interese real consumat, astfel, nu a constatat pe deplin încălcarea de către Viorica Vîrlan a regimului juridic al conflictelor de interese, motive pentru care se deduce, că soluția primei instanțe de anulare a actului de constatare, este justă și întemeiată.

70. Cu referire la argumentele apelantei precum că soluția adoptată de prima instanță ar fi neîntemeiată, instanța de apel a susținut că acestea au fost combătute integral prin concluziile expuse anterior, fiind constatat cert, că inspectorul de integritate a admis atât încălcări de procedură, cât și încălcări ale legii, care urmează a fi sancționate prin anularea actului de constatare emis în privința Vioricai Vîrlan.

71. Subsecvent, instanța de apel a conchis că actul de constatare este neîntemeiat și din motiv că, inspectorul de integritate a omis să-și motiveze decizia ce ține de sancțiune cu decăderea lui Viorica Vîrlan din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare.

72. Totodată, instanța de apel a subliniat că, studiind în cazuri similare, inspectorii de integritate au încetat procedurile de control inițiate în privința unor subiecți ai declarării, statuând că, incriminarea conflictului de interese urmărește sancționarea situațiilor în care exercitarea imparțială a atribuțiilor de serviciu ale subiectului declarării ar putea fi efectuată. La caz, inspectorul de integritate a omis să verifice, dacă prin emiterea ordinului de angajare / semnarea contractului individual de muncă, Viorica Vîrlan și-a exercitat în mod parțial atribuțiile de serviciu și dacă, aceasta ar fi avut vre-un interes personal în emiterea actelor respective.

73. Astfel, instanței de apel a considerat că la aplicarea sancțiunii sub formă de privare a persoanei de dreptul de a exercita funcții publice sau funcții de demnitate publică, inspectorul de integritate urmează să motiveze, prin prisma principiului proporționalității, aplicarea unei astfel de sancțiuni. Or, proporționalitatea, constituie un element obligatoriu care reflectă în aplicare principiul legalității activității administrative. Iar, controlul judiciar efectiv obligă instanța de contencios administrativ să verifice respectarea acestei axiome legale de către autoritățile publice.

74. De asemenea, instanța de apel a evidențiat că, atunci când emite un act de constatare, inspectorul de integritate urmează să țină cont și de scopul Legii nr.133/2016, așa cum acesta a fost identificat de legiuitor în art.1 alin.(2) - instituirea măsurilor de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor.

75. Drept urmare, pornind de la argumentele și analize reflectate mai sus, instanța de apel a concluzionat că, la caz, sancțiunile aplicate de inspectorul de integritate, respectiv (i) sesizarea autorității responsabile de numire în funcție, în vederea inițierii procedurii de încetare a raporturilor de muncă sau de serviciu ale Vioricăi Vîrlan; (ii) decăderea Vioricăi Vîrlan din dreptul de a executa funcții publice și funcții de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale pe o perioadă de 3 ani din data destituirii din funcție; (iii) înscrierea Vioricăi Vîrlan în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică din data destituirii din funcție - în mod evident aduc atingere drepturilor subiectului declarării, în special dreptului de a deține funcții publice și funcții de demnitate publică.

76. Prin urmare, la aplicarea acestor sancțiuni, inspectorul de integritate era obligat să ia în considerare principiul proporționalității, inclusiv, este obligat să-și motiveze soluția de aplicare a sancțiunilor, prin prisma scopului Legii nr. 133/2016.

77. În acest context, instanța de apel a reiterat că norma art.23 alin. (3), (4) din Legea nr. 133/2016, prevede că, fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat starea de incompatibilitate nesoluționată constituie temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia. În acest caz, prin derogare de la prevederile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancțiunile disciplinare ce pot fi aplicate pentru săvârșirea abaterii disciplinare nu pot consta în avertisment, mustrare sau mustrare aspră. Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

78. Deși norma legală enunțată nu admite excepții, totuși, instanța de apel a reținut că, în practica sa, Autoritatea Națională de Integritate, conducându-se de principiul proporționalității, a emis acte de constatare a încălcării regimului juridic al conflictelor de interese de către subiecți ai declarării, însă, nu a aplicat și sancțiunea de încetare a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarării, motivând că aceasta fiind disproporțională cu abaterea admisă.

79. În condițiile speței, instanța de apel a notat că din analiza actului de constatare întocmit în privința Vioricăi Vîrlan, nu rezultă că inspectorul de integritate ar fi examinat cel puțin situația prin prisma principiului proporționalității, atunci când a dispus aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea regimului juridic al conflictului de interese.

80. Totodată, instanța de apel a menționat că actul de constatare contestat de intimata/reclamantă contravine și prevederilor art.137 alin. (4) din Codul administrativ, dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod. Or, din analiza actului de constatare contestat de Viorica Vîrlan, nu rezultă că inspectorul de integritate ar fi justificat suficient necesitatea aplicării sancțiunilor prevăzute de Legea nr. 133/2016.

81. Urmare a constatărilor detaliate supra vis-a-vis de circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, instanța de apel a concluzionat că, argumentele expuse de către Autoritatea Națională de Integritate în cererea de apel sunt lipsite de substanță obiectivă, iar instanța de fond - reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală și întemeiată, în corespundere cu art. 130 din Codul de procedură civilă.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

82. La 13 aprilie 2022, cu respectarea termenului prevăzut de art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în redacția Legii din 01 aprilie 2019), Autoritatea Națională de Integritate a depus apel nemotivat (f.d.120), iar la 27 septembrie 2022, cu respectarea termenului prevăzut de art.245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția Legii din 01 aprilie 2019), a depus cerere de recurs motivată, împotriva deciziei din 12 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea actelor judecătorești ale instanțelor ierarhic inferioare, cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă (f.d.122/124).

83. În motivarea recursului, Autoritatea Națională de Integritate a indicat că, Legea privind declararea averii și a intereselor personale și Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate sunt legi speciale în raport cu dispozițiile Codului administrativ, iar în temeiul art.5 alin.(3) din Legea cu privire la actele normative, în caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială. Deși legile respective nu conțin prevederi privind termenul în interiorul căruia urmează să se desfășoare o activitate administrativă, acest fapt nu înseamnă că se vor aplica în mod automat prevederile art.60 din Codul administrativ.

84. A invocat recurenta că procedura de efectuare a controlului presupune întreprinderea anumitor măsuri pentru a acumula informațiile și materialele necesare stabilirii circumstanțelor relevante cauzei, astfel că, termenul în interiorul căruia se finalizează o procedură administrativă, poartă un caracter rezonabil, așa cum este stabilit și în art.27 din Codul administrativ, potrivit căruia, în cazul în care prezentul cod sau alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze într-un termen rezonabil, poziția Autorității fiind în

unison cu poziția instanțelor de judecată conturată la examinarea unor cauze similare.

85. A susținut că prima instanță eronat a statuat asupra încălcării principiului de repartizare aleatorie a sesizării către inspectorul de integritate, or, în cazul în care instanța de fond sesiza lipsa fișei, Autoritatea ar fi reparat această omisiune prin prezentarea fișei de repartizare aleatorie a sesizării Inspecției Financiare către inspectorul de integritate.

86. A invocat că fondul neîntemeiat a conchis că inspectorul de integritate nu a confirmat nedepunerea de către Vîrlan Viorica a declarației privind conflictul de interese și nu s-a cercetat dacă la data când aceasta urma să depună aceste declarații, dispunea Primăria de un Registru al declarațiilor privind conflictele de interese, or, procedura de depunere a declarației privind conflictul de interese și înscrierea acesteia în registru, sunt etape diferite și nu urmează a fi confundate.

87. A arătat că potrivit informațiilor furnizate de Primăria comunei Nimereuca, Viorica Vîrlan nu s-a adresat organului ierarhic superior în termenul și modul stabilit prin declararea și soluționarea conflictului de interese real în care se afla la soluționarea cererii, emiterea actului administrativ.

88. A menționat că la emiterea actului de constatare, inspectorul de integritate a ținut cont de prevederile art.26 din Codul administrativ, deoarece, măsurile pe care le-a aplicat au drept scop atingerea scopului urmărit, și anume, menținerea politicii oficiale și administrative de menținere a integrității în autoritățile statale.

89. A considerat că sunt neîntemeiate concluziile instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că, primarul cunoștea despre relațiile de rudenie dintre intimată, soțul acesteia și fiul acesteia, or, primarul a fost informat despre o nouă angajare și nu despre conflictul de interese pe care îl avea Viorica Vîrlan anume pentru această angajare sau eliberare.

90. Drept urmare, a susținut că, instanța de apel nu a apreciat corect împrejurările cauzei, probele dosarului și concluziile expuse sunt în contradicție cu materialele dosarului.

POZIȚIA INTIMATEI

91. La 06 decembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție în scopul asigurării unui proces echitabil în ordine de recurs, a expediat prin intermediul poștei terestre în adresa intimatei Viorica Vîrlan, copia recursului depus de Autoritatea Națională de Integritate împotriva deciziei din 14 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și i-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței (f.d.129).

92. Deși, la 20 decembrie 2022, Viorica Vîrlan a recepționat copia recursului, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d.130), aceasta nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință, prin care să-și expună opinia referitor la recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

93. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia „Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului. Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Aceleași considerente de deduc și din interpretarea art.195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art.3 alin.(3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169-171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

94. Art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, reglementează că:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

95. Art.245 alin.(1)-(2) din Codul administrativ (în redacția în vigoare la data declarării recursului), prevede că:

„Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

96. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ, prevede că:

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

97. Art. 247 din Codul administrativ, reglementează că:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

98. Art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, stipulează că:

„(1) În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: b) admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie;”

99. Art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, prevede că:

„(2) În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

100. Aplicabile litigiului sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, care reglementează că:

„Pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.”

101. Art. 22 alin. (1) coroborat cu art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, stipulează că:

„Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. (2) instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. (3) Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.”

102. Art. 36 din Codul administrativ, reglementează că:

„(1) Instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat. (2) Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.”

103. Art.19 din Legea nr.132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă de referință):

„Inspectorii de integritate desfășoară următoarele activități: a) primesc, colectează, centralizează și procesează date și informații cu privire la situația averilor deținute de persoane în timpul exercitării mandatelor, a funcțiilor publice și de demnitate publică, de asemenea cu privire la incompatibilitățile și conflictele de interese ale persoanelor care ocupă o funcție publică sau de demnitate publică; b) efectuează controlul averilor și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor; c) efectuează controlul privind depunerea în termen a

declarațiilor de avere și interese personale de către subiecții declarării; d) constată diferențele substanțiale, ținând cont de modificările intervenite în averea subiectului declarării în timpul exercitării mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică și în veniturile obținute de acesta în aceeași perioadă; e) examinează și soluționează conflictele de interese ale persoanelor prevăzute de Legea privind declararea averii și a intereselor personale; f) sesizează organizația publică în care activează subiectul declarării sau autoritatea responsabilă de numirea în funcție a acestuia în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia în cazul constatării unei stări de incompatibilitate sau a unui conflict de interese; g) întocmesc acte de constatare în condițiile legii; h) constată contravenții, examinează cauze contravenționale și aplică sancțiuni contravenționale.”

104. Art.20 din Legea nr.132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„(1) Inspectorul de integritate are următoarele drepturi: a) să solicite informații și explicații de la persoanele supuse controlului; b) să solicite informațiile necesare pentru realizarea atribuțiilor de control al averilor și intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor de la alte persoane fizice și juridice; c) să acceseze on-line, gratuit, registrele de stat ale organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare a acestora, în exercitarea atribuțiilor ce țin de verificarea averilor și a intereselor personale, a conflictelor de interese, incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor; d) să prelucreze date cu caracter personal în exercitarea atribuțiilor ce țin de verificarea averilor și intereselor personale, a conflictelor de interese, incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor și să asigure confidențialitatea și securitatea acestora, inclusiv după încetarea activității de control.

(2) Inspectorul de integritate are următoarele obligații: a) să-și îndeplinească atribuțiile cu obiectivitate, respectând principiile legalității, independenței, imparțialității, transparenței, confidențialității, celerității, integrității, egalității, al dreptului la apărare și al bunei administrări; b) să comunice imediat, în scris, conducătorului ierarhic superior orice situație de conflict de interese în care se află; c) să depună, în condițiile legii, declarația de avere și interese personale; d) să protejeze informațiile cu acces limitat care i-au devenit cunoscute în exercitarea atribuțiilor de serviciu și să nu le divulge persoanelor terțe decât în condițiile stabilite de lege; e) să se abțină de la orice activitate sau manifestare ce contravine funcției deținute; f) să respecte prevederile art.7 alin.(2) din Legea nr.325/2013 privind evaluarea integrității instituționale.

(3) Inspectorul de integritate nu solicită și nu primește dispoziții, inclusiv de la președintele sau vicepreședintele Autorității, referitoare la controalele privind averea și interesele personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

(4) Orice tentativă de influență din partea președintelui sau a vicepreședintelui Autorității ori din partea unor persoane terțe este comunicată de către inspector imediat Consiliului de Integritate.”

105. Art.37 din Legea nr.132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„(1) După repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului. (2) Prevederile art.31, art.32 alin.(3)–(5), art.33, art.34 alin.(2), art.35 și 36 se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de inițiere a controlului și de control privind

respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. (3) În cadrul procedurii de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate are obligația de a invita persoana supusă controlului să-și prezinte punctul de vedere printr-o scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care confirmă informarea (telegramă, fax, e-mail etc.). Punctul de vedere al persoanei supuse controlului poate fi prezentat în termen de 15 zile de la recepționarea invitației. Dacă recepționarea invitației pentru a prezenta un punct de vedere nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmește actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitații repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepționarea acesteia. (4) Acțiunile și actele efectuate de inspectorul de integritate în cadrul controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor nu sînt publice, cu excepția actului de constatare, care se publică pe pagina web oficială a Autorității cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.”

106. Art.38 din Legea nr.132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„(1) În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că: a) persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese; b) persoana supusă controlului s-a aflat ori se află în stare de incompatibilitate; c) persoana supusă controlului a încălcat restricțiile prevăzute de lege.

(2) Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor se întocmește în conformitate cu prevederile art.35 și se aduce la cunoștința persoanei vizate de acesta în termen de 5 zile lucrătoare de la data întocmirii.

(3) Persoana poate contesta actul de constatare în condițiile stabilite la art.36.

(4) Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor rămîne definitiv după expirarea termenului specificat la art.36 alin.(1).

(5) În cazul în care nu se constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va înceta procedura de control prin emiterea unui act de constatare.”

107. Art.39 din Legea nr.132/2016:

„(1) În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate: a) încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și aplică sancțiunea contravențională. Termenul de prescripție a răspunderii contravenționale nu se aplică; b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

(2) Inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin.(1) lit.b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul

și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută.”

108. Art.3 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, prevedea că:

„(1) Subiecți ai declarării averii și a intereselor personale sînt: e) conducătorii organizațiilor publice și adjuncții acestora.”

109. Art. 7 alin.(4) din Legea nr.133/2016:

„(4) În entitățile în care activează persoane care, conform prezentei legi, au obligația de a depune declarații sînt desemnate persoane din cadrul serviciului resurse umane responsabile de actualizarea permanentă a Registrului electronic al subiecților declarării averii și a intereselor personale.”

110. Art. 12 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, prevedea că:

„(1) Subiectul declarării se poate afla în conflicte de interese ce pot fi împărțite în următoarele categorii: a) conflict de interese potențial; b) conflict de interese real; c) conflict de interese consumat.

(2) Conflictul de interese potențial reprezintă situația în care interesele personale ale subiectului declarării ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real și care se declară în condițiile art.4–7. Conducătorul ierarhic superior acordă consultanță privind evitarea survenirii unui conflict real ca efect al celui potențial.

(3) Conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

(4) În cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat: a) să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află; b) să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică pînă la soluționarea conflictului de interese.

(5) Informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face pînă la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică. (6) Declarația privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese, ținut conform anexei nr.4 de către persoana desemnată de conducătorul organizației publice.

(7) Președintele Republicii Moldova, Președintele și deputații Parlamentului, Prim-ministrul, membrii Guvernului, Procurorul General, președintele Consiliului Superior al

Magistraturii, președintele Consiliului Superior al Procurorilor, deputații Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, președinții de raioane, consilierii locali, primarii și alți conducători ai organizațiilor publice sînt obligați să informeze Autoritatea Națională de Integritate imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin.(5).

(10) Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).”

111. Art.14 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, prevedea că:

„(1) Soluționarea unui conflict de interese real se face prin examinarea situației de conflict și prin determinarea și aplicarea opțiunii pentru soluționarea conflictului. (2) Conflictul de interese real se soluționează de către subiectul declarării, conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz. (3) Pînă la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii. (4) Subiectul declarării poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin abținerea de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informînd toate părțile vizate de decizia respectivă în privința măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor. În cazul soluționării conflictului de interese real prin abținere, prevederile art.12 alin.(4)–(9) nu se aplică, subiectul declarării fiind obligat să informeze cu privire la soluționarea prin abținere șeful ierarhic, organul ierarhic superior, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz. (5) Conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, în termen de 3 zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real al subiectului declarării, are obligația să soluționeze conflictul de interese, aplicînd una dintre următoarele opțiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel: a) restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal; b) transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia; c) redistribuirea sarcinilor și atribuțiilor subiectului declarării sau delegarea responsabilității de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei către o altă persoană cu competențe decizionale, inclusiv în cazul în care conflictul de interese real se poate repeta; d) acceptarea emiterii/adoptării actului administrativ, încheierii actului juridic, participării la luarea deciziei sau luării deciziei, dacă opțiunile de soluționare specificate la lit.a), b) și c) nu pot fi aplicate.”

112. Art. 17 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, prevedea că:

„Subiectul declarării este obligat să respecte restricțiile și limitările prevăzute la art.18–21 și cele prevăzute de legislație.”

113. Art.12 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016:

„(1) Subiectul declarării se poate afla în conflicte de interese ce pot fi împărțite în următoarele categorii: a) conflict de interese potențial; b) conflict de interese real; c) conflict de interese consumat.

(2) Conflictul de interese potențial reprezintă situația în care interesele personale ale subiectului declarării ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real și care se declară în condițiile art.4–7. Conducătorul ierarhic superior acordă consultanță privind evitarea survenirii unui conflict real ca efect al celui potențial.

(3) Conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

(4) În cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat: a) să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află; b) să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică pînă la soluționarea conflictului de interese.

(5) Informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face pînă la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică. (6) Declarația privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese, ținut conform anexei nr.4 de către persoana desemnată de conducătorul organizației publice.

(7) Președintele Republicii Moldova, Președintele și deputații Parlamentului, Prim-ministrul, membrii Guvernului, Procurorul General, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, președintele Consiliului Superior al Procurorilor, deputații Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, președinții de raioane, consilierii locali, primarii și alți conducători ai organizațiilor publice sînt obligați să informeze Autoritatea Națională de Integritate imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin.(5).

(10) Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).”

114. Art.14 din Legea nr.133/2016, în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat, prevedea că:

„(1) Soluționarea unui conflict de interese real se face prin examinarea situației de conflict și prin determinarea și aplicarea opțiunii pentru soluționarea conflictului. (2) Conflictul de interese real se soluționează de către subiectul declarării, conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz. (3) Pînă la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării îi este

interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii. (4) Subiectul declarării poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin abținerea de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informând toate părțile vizate de decizia respectivă în privința măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor. În cazul soluționării conflictului de interese real prin abținere, prevederile art.12 alin.(4)–(9) nu se aplică, subiectul declarării fiind obligat să informeze cu privire la soluționarea prin abținere șeful ierarhic, organul ierarhic superior, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz. (5) Conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, în termen de 3 zile de la data la care a fost informat despre conflictul de interese real al subiectului declarării, are obligația să soluționeze conflictul de interese, aplicând una dintre următoarele opțiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel: a) restricționarea accesului subiectului declarării, afectat de un conflict de interese, la anumite informații sau restricționarea participării lui la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal; b) transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia; c) redistribuirea sarcinilor și atribuțiilor subiectului declarării sau delegarea responsabilității de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea deciziei sau de luare a deciziei către o altă persoană cu competențe decizionale, inclusiv în cazul în care conflictul de interese real se poate repeta; d) acceptarea emiterii/adoptării actului administrativ, încheierii actului juridic, participării la luarea deciziei sau luării deciziei, dacă opțiunile de soluționare specificate la lit.a), b) și c) nu pot fi aplicate.”

115. Art.23 alin.(4), (7) din Legea nr.133/2016 (în vigoare în perioada de referință):

„(4) Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.”

(7) În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărârea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.”

116. Art. 5 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative:

„(3) Normele juridice speciale sânt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

117. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată 12 aprilie 2022, în ședință publică (f.d.90).

118. Totodată, din actele dosarului se atestă că, dispozitivul deciziei din 12 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificat Autorității Naționale de Integritate prin intermediul poștei electronice, la 25 mai 2022, ora 11:36, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.114).

119. Decizia motivată din 12 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost notificată Autorității Naționale de Integritate, prin intermediul poștei electronice la data de 28 noiembrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexată la materialele cauzei (f.d.117).

120. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recurenta Autoritatea Națională de Integritate, s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul nemotivat, cât și motivarea recursului în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

121. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a III-a „Procedura contenciosului administrativ”, Capitolul V „Procedura de recurs” din Codul administrativ, în special ce vizează prevederile cu privire la depunerea cererii de recurs, termenul depunerii, temeiurile recursului și procedura examinării acestuia.

122. Totuși, art. XI alin. (3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

123. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, examinând admisibilitatea recursului depus de Autoritatea Națională de Integritate, prin încheierea 18 ianuarie 2023, l-a numit pentru examinare în fond (f.d.133).

124. În conformitate cu prevederile art. 193 alin.(3), (3¹) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători. În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.

125. De asemenea, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (aspecte de procedură privind activitatea instanțelor judecătorești) nr.224 din 31 iulie 2024 (în vigoare din 16 august 2024), art.13 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.64 din 30 martie 2023 (în vigoare din 06 aprilie 2023), s-a completat cu alineatul (5¹) cu următorul cuprins: Până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componentă, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în

complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.

126. Respectiv, ținând cont de modificările operate, prezentul recurs va fi examinat, în completul de 3 judecători, format prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 119 din 28 iunie 2024.

127. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, întrucât argumentele expuse au fost formulate cu suficientă claritate. La cazul din speță, toate punctele de drept care puteau exista, pot fi cercetate și soluționate în mod obiectiv pe baza înscrisurilor și documentelor prezente la dosar. Participanții la proces au avut posibilitatea să prezinte poziția în scris și să răspundă la argumentele părților adverse.

128. În cauza CtEDO Covalenco v. Moldova nr.72164/14 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesar organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea *Malhous v. Republica Cehă* [MC], nr.33071/96, § 60, din 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea *Göç*, pre-citată, § 51; *Miller*, precitată, § 34 in fine; și *Andersson v. Suedia*, nr. 17202/04, § 57, din 07 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea *Fredin v. Suedia* (nr. 2), din 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și *Lundevall v. Suedia*, nr. 38629/97, § 39, din 12 noiembrie 2002).

129. Examinând recursul declarat împotriva deciziei din 12 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în lipsa părților, în raport cu criticile invocate, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este admisibil și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a hotărârii instanței de fond, din următoarele considerente.

130. Conform jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (cauza *Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09 decembrie 1994 §27).

131. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, *Victoria Vîrlan* apreciind nelegală soluția Autorității Naționale de Integritate, contestă actul de constatare invocând că, inspectorul de

integritate nu a aplicat legislația care reglementează această situație juridică în vigoare la momentul investigației.

132. Fiind învestită cu judecarea cauzei în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani prin hotărârea din 30 septembrie 2021 a admis acțiunea depusă de Viorica Vîrlan și a anulat Actul de constatare nr.65/22 din 12 martie 2021 emis de către Autoritatea Națională de Integritate.

133. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, Autoritatea Națională de Integritate a contestat cu apel hotărârea din 30 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

134. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 12 aprilie 2022 a respins apelul depus de Autoritatea Națională de Integritate și a menținut hotărârea din 30 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

135. Verificând legalitatea și temeinicia deciziei instanțe de apel, în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră soluțiile și concluziile instanței de apel și a primei instanțe ca fiind neîntemeiate, fapt ce rezultă din aprecierea arbitrară a probelor administrate la materialele cauzei și interpretarea eronată a prevederilor legale aplicabile raportului juridic litigios, din motivele ce succed.

136. Sub aspectul stării de fapt, Completul de judecată reține că, la 30 noiembrie 2020, la Autoritatea Națională de Integritate a parvenit sesizarea Inspecției Financiare, Direcția Teritorială Inspectare Financiară Bălți nr.25-15/299, prin care s-a solicitat verificarea respectării regimului juridic al declarării și soluționării conflictelor de interese de către Viorica Vîrlan, directorul Grădiniței din satul Cerlina (f.d. 57/65, dosar administrativ).

137. Potrivit sesizării depuse, Direcția teritorială inspectare financiară Bălți a invocat că efectuând inspectarea financiară completă la Primăria comunei Nimereuca, raionul Soroca, a constatat că la Grădinița din satul Cerlina, de către Viorica Vîrlan au fost angajate 2 persoane apropiate, și anume, soțul și fiul acesteia, în funcția de paznic, însă, anterior emiterii/semnării actelor, subiectul declarării nu a declarat și soluționat conflictul de interese.

138. Prin procesul-verbal de inițiere a controlului nr.703/22 din 15 decembrie 2020, s-a dispus inițierea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Viorica Vîrlan, directoarea grădiniței din satul Cerlina, aflat în administrarea comunei Nimereuca, fiind dispusă informarea Vioricai Vîrlan despre inițierea în privința sa a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese și despre drepturile prevăzute în art.33 din Legea nr. 132/2016 (f.d.54-56, dosar administrativ).

139. S-a stabilit că prin notificarea inspectorului de integritate nr.04-22/6191 din 15 decembrie 2020, s-a solicitat primarului comunei Nimereuca, prezentarea informațiilor și documentelor necesare pentru realizarea controlului, și anume: confirmarea/infirmarea fondării și asigurării funcționării Grădiniței de copii din sat. Cerlina de către administrația publică locală de nivelul întâi, cu prezentarea actelor confirmative, în cazul răspunsului afirmativ; copiile tuturor dispozițiilor primarului de numire/transfer/încetare a raporturilor Vioricăi Vîrlan în funcția de director sau director interimar al Grădiniței de copii din s. Cerlina, inclusiv de prelungire a perioadei interimatului; copia contractelor de muncă încheiate de Viorica Vîrlan și copia fișei postului directorului grădiniței; copii autentificate de pe toate actele administrative (ordine, contracte, dispoziții) semnate de Viorica Vîrlan, în raport cu persoanele apropiate, și anume Ion Vîrlan și Alexandru Vîrlan; confirmarea/infirmarea dacă Viorica Vîrlan a declarat careva conflicte de interese reale în perioada 2016-2020, spre soluționare; în caz afirmativ, prezentarea copiei autentificate a extrasului din Registrul declarațiilor cu privire la conflictele de interese; copia autentificată a Regulamentului intern al Grădiniței de copii din sat. Cerlina în vigoare în perioada 2016-2020; copia autentificată a contractului/lor individuale de muncă și acordurilor suplimentare încheiate între grădiniță, în persoana Vioricăi Vîrlan și persoanele apropiate Ion Vîrlan și Alexandru Vîrlan; copiile autentificate ale tuturor ordinelor emise de către Viorica Vîrlan în privința altor persoane apropiate, dacă astfel de persoane au fost angajați ai grădiniței (f.d. 50/51, dosar administrativ).

140. La 05 ianuarie 2021, Primăria comunei Nimereuca a prezentat inspectorului de integritate mai multe acte, printre care cererea de demisie depusă de Ion Vîrlan la 01 august 2016, coordonată cu primarul comunei Nimereuca; cererea de angajare depusă de Alexandru Vîrlan la 15 august 2016, coordonată cu primarul comunei Nimereuca (f.d.16-49, dosar administrativ).

141. În vederea asigurării respectării dreptului la apărare, prin notificarea inspectorului de integritate nr. 04-22/92 din 13 ianuarie 2021, Viorica Vîrlan a fost informată că, Autoritatea Națională de Integritate desfășoară procedura de control privind eventuala încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese, manifestat prin semnarea nemijlocit de către Viorica Vîrlan, în calitate de director al grădiniței a unor acte juridice în privința persoanelor apropiate, soțul și fiul, și anume: contractul individual de muncă nr. 17 din 15 august 2016, ordinul nr.15 din 12 august 2016. Astfel, s-a solicitat prezentarea punctului de vedere scris, referitor la faptul, dacă la apariția conflictului de interese real și anume semnarea actelor juridice nominalizate, aceasta a ținut cont de prevederile art. 12 din Legea nr. 133/2016 (f.d. 14).

142. La 10 martie 2021, Viorica Vîrlan a prezentat punctul de vedere scris, în conținutul căruia a indicat că a fost nevoită să angajeze soțul în calitate de paznic, pentru că nu erau cereri la funcția dată, salariu foarte mizer în sumă

de 1 565,00 de lei, iar despre faptul că încalcă careva acte normative, pur și simplu nu a știut. Aceasta a mai indicat, că nu a avut un interes personal sau material, dar a asigurat buna funcționare a grădiniței pe care o conduce (f. d. 13, dosar administrativ).

143. Urmare examinării actelor administrate în timpul controlului, pe 12 martie 2021, inspectorul de integritate din cadrul Inspectoratului de Integritate al Autorității Naționale de Integritate, Rodion Rusnac a emis actul de constatare nr. 65/22, prin care: s-a constatat că Viorica Vîrlan, directoare a Grădiniței din satul Cerlina (aflată în administrarea comunei Nimereuca), a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin: nedeclararea (neinformarea) în termenul legal a conflictelor de interese în conformitate cu art.12 alin. (4) lit. a)-b), art.12 alin. (5) din Legea nr.133/2016; nesoluționarea conflictului de interese în conformitate cu art.14 alin.(2) - (4) din Legea nr.133/2016; emiterea/semnarea actelor juridice /administrative și încheierea directă a actelor administrative, care vizează persoanele apropiate (fiul și soțul), fapt prin care a admis consumarea conflictelor de interese, în conformitate cu art.12 alin.(10) al Legii nr.133/2016; s-a sesizat autoritatea responsabilă de numirea în funcție, în termen de 5 zile din momentul în care actul de constatare va rămâne definitiv, în vederea inițierii procedurii de încetare a raporturilor de muncă sau de serviciu ale Vioricăi Vîrlan; s-a decăzut Viorica Vîrlan din dreptul de a executa funcții publice și funcții de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale pe o perioadă de 3 ani din data destituirii din funcție, din data rămânerii definitive a actului de constatare sau din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese; s-a înscris Viorica Vîrlan în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică din data destituirii din funcție, din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese (f.d.3/12, dosar administrativ).

144. Astfel, în ceea ce privește soluțiile și concluziile instanței de apel și a primei instanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că acestea în esență vizează constatarea ilegalității actului emis de pârât pentru neîntrunirea condițiilor de distribuire aleatorie a sesizării, încălcarea termenului de efectuate a controlului, cât și faptul că inspectorul de integritate nu și-a motivat decizia de sancționare prin prisma principiului proporționalității, al egalității de tratament și încălcarea dreptului discreționar.

145. Cu referire la aspectul ce ține de repartizarea aleatorie a sesizării, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că din conținutul acțiunii depuse de Viorica Vîrlan nu rezultă că reclamanta ar fi invocat ca temei de anulare a actului de control lipsa fișei de repartizare a sesizării la dosarul administrativ, mai mult ca atât nici nu s-a pus în discuție în cadrul

ședințelor de judecată în prima instanță, însă, argumentul respectiv se regăsește doar în hotărârea motivată a primei instanțe.

146. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că concluzia instanței de apel precum că prezentarea fișei de repartizare în instanța de apel, fără confirmarea imposibilității prezentării fișei la judecarea cauzei în fond, denotă cert că fișa de repartizare reprezintă o probă inadmisibilă, care urmează a fi exclusă din probatoriu, nefiind pasibilă de a fi luată în considerare la executarea testului de legalitate și temeinicie a hotărârii primei instanțe, este eronată, deoarece potrivit art.238 din Codul administrativ, completarea dosarului administrativ poate avea loc la orice etapă a procesului.

147. Mai mult, din materialele dosarului administrativ rezultă că sesizarea parvenită privind verificarea regimului conflictelor de interese de către Viorica Vîrlan, manifestat prin nedeclararea în termenul legal a conflictelor de interese, a fost înregistrată la data de 30 noiembrie 2020, sub nr.9350, iar în conformitate cu prevederile art.30 din Legea nr.133/2016 a fost repartizată aleatoriu prin sistemul electronic de distribuire a sesizărilor. Acest fapt se demonstrează prin procesul verbal de inițiere al controlului nr.703/22 din 15 decembrie 2020 și actul de constatare Nr.62/22 din 12 martie 2021.

148. În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că concluzia instanței de apel precum că nu a fost respectată procedura de repartizare aleatorie a sesizării este declarativă, or, cumulul de probe prezentate demonstrează că sesizarea a fost repartizată electronic, iar simplul fapt că la materialele dosarului administrativ nu s-a anexat dovada repartizare în cadrul instanței de nivelul I nu prezumă că aceasta nu a fost repartizată electronic.

149. În acest sens, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a menționează că, potrivit Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului tehnic al Sistemului informațional automatizat „e-Integritate” nr.183 din 15 martie 2019, scopul SIA „e-Integritate” constă în formarea Registrului electronic al subiecților declarării averii și a intereselor personale, a Registrului de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, precum și implementarea mecanismelor de depunere a declarațiilor, de verificare a averilor, intereselor personale și conflictelor de interese, a incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, în conformitate cu prevederile Legii nr.132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și ale Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale. Iar pct.3 supct.3 din Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Sistemului informațional automatizat „e-Integritate” nr. 228 din 10 aprilie 2020, prevede că SIA „e-Integritate” include următoarele contururi funcționale de bază: 3) conturul Autorității: f) înregistrarea sesizărilor și distribuirea aleatorie a acestora.

150. Cât privește concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că de către Autoritatea Națională de Integritate nu a fost respectat termenul general prevăzut la art.60 din Codul administrativ în care procedura administrativă trebuia finalizată, având în vedere că sesizarea a fost depusă la 30 septembrie 2020, iar procedura de control s-a finalizat la 12 martie 2021 cu emiterea actului de constatare nr.65/22, ceea ce denotă că procedura administrativă a depășit termenul legal de 30 de zile și cel maxim de 90 de zile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție o consideră neîntemeiată, din următoarele aspecte.

151. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, ulterior repartizării aleatorii sesizării și dispunerea inițierii controlului regimului juridic în virtutea prevederilor art.19, art.20 și art.37 din Legea nr. 132/2016, care reglementează activitățile desfășurate de inspectorul de integritate, drepturile și obligațiile acestuia în cadrul efectuării controlului privind respectarea la caz al regimului juridic al conflictelor de interese, inspectorul de integritate necesită un termen rezonabil și suficient în efectuarea unui control obiectiv, corect și mult aspectual.

152. Conform art.60 alin.(1), (4) și (5) din Codul administrativ, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Din motive justificate legate de complexitatea obiectului procedurii administrative, termenul general poate fi prelungit cu cel mult 15 zile. Această prelungire are efect doar dacă este comunicată în scris participanților la procedura administrativă în termen de 30 de zile, împreună cu motivele prelungirii. În mod excepțional, când în procedura administrativă se înregistrează cazuri de complexitate deosebită care necesită timp pentru prelucrarea documentelor, autoritatea publică poate stabili un termen mai mare pentru finalizarea procedurii administrative, care nu va depăși 90 de zile.

153. Din norma dată de drept citată, rezultă că, legiuitorul cert a prevăzut termenul general de 30 de zile în care o procedură administrativă trebuia finalizată, dacă legea nu prevede altfel. La fel, se atestă că, această prevedere legală este o normă generală, care admite excepțiile prevăzute de legea specială.

154. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține prevederile art.10 alin.(1) din Legea nr.133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în vigoare la data efectuării controlului privind respectarea regimului conflictelor de interese de către Victoria Vîrlan, care reglementează că, controlul averii și al intereselor personale ale subiecților declarării se efectuează de către Autoritatea Națională de Integritate în conformitate cu Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

155. Așadar, procedura administrativă în cadrul controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al

incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor este reglementată de legea specială și anume, Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, care și urmează a fi aplicată în speță.

156. Or, art.5 alin.(2) și (3) din Legea nr.100 din data de 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, reglementează că normele juridice generale sunt aplicabile fie tuturor raporturilor sociale sau subiecților de drept, fie unor categorii de raporturi sau de subiecți, fără a-și pierde caracterul de generalitate. Normele juridice speciale sunt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

157. Reieșind din dispozițiile art.37 alin. (1)-(3) din Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în redacția legii în vigoare la acel moment, după repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului. Prevederile art.31, art.32 alin.(3)–(5), art.33, art.34 alin.(2), art.35 și art.36 se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de inițiere a controlului și de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

158. În cadrul procedurii de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate are obligația de a invita persoana supusă controlului să-și prezinte punctul de vedere printr-o scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care confirmă informarea (telegramă, fax, e-mail etc.). Punctul de vedere al persoanei supuse controlului poate fi prezentat în termen de 15 zile de la recepționarea invitației. Dacă recepționarea invitației pentru a prezenta un punct de vedere nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmește actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitații repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepționarea acesteia.

159. După cum se observă din materialele cauzei și dosarul administrativ, în perioada 14 decembrie 2020 (repartizării sesizării) – până la 12 martie 2021, în procedura de control, inspectorul de integritate a efectuat un șir de acțiuni întru elucidarea eventualelor încălcări a regimului juridic al conflictelor de interese din partea subiectului declarării, Viorica Vîrlan, directoare a Instituției de educație timpurie „Grădiniței de copii Albinuța” din satul Cerlina, comuna Nimereuca, raionul Soroca, etape care au fost amănunțit descrise supra.

160. De asemenea, potrivit art.31 alin.(1) din Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în vigoare la acel

moment, stipulează că în termen de 15 zile de la data repartizării sesizărilor, inspectorul de integritate efectuează verificarea prealabilă a acestora. În cadrul verificării prealabile, inspectorul de integritate verifică respectarea condițiilor de formă și conținut ale sesizărilor și existența bănuielii rezonabile privind încălcarea regimului juridic de declarare a averii și a intereselor personale. Verificarea prealabilă include validarea datelor din declarațiile de avere și interese personale prin intermediul sistemului informațional e-Integritate. Verificarea prealabilă se finalizează cu emiterea unui proces-verbal de inițiere a controlului sau de refuz al inițierii controlului.

161. Conform art.32 alin.(3) și (4) din aceeași Lege, în redacția legii în vigoare la acel moment, în procesul de control al averii și intereselor personale, inspectorul de integritate are dreptul să solicite oricăror persoane fizice sau persoane juridice de drept public ori privat, inclusiv instituțiilor financiare, documentele și informațiile necesare pentru realizarea controlului. La solicitarea inspectorului de integritate, subiecții menționați la alin.(3) sunt obligați să prezinte Autorității, în termen de 15 zile de la recepționarea solicitării, pe suport de hârtie sau în format electronic, datele, informațiile, înscrisurile și documentele justificative solicitate.

162. Din cele menționate, Completul de judecată al Curții de Apel Chișinău constată că atât instanța de apel, cât și prima instanță eronat au examinat legalitatea desfășurării procedurii de control cu privire la respectarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Victoria Vîrlan, prin prisma respectării termenului general al procedurii administrative prevăzut la art.60 din Codul administrativ.

163. Or, legea specială ce reglementează procedura efectuării controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor și anume, Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în redacția legii în vigoare la data inițierii controlului, stabilea alți termeni de finalizare a procedurii de verificare, care cumulativ depășesc cu mult termenul general al procedurii administrative de 30 de zile prevăzut la art.60 din Codul administrativ, totodată nefiind stabilit un anumit termen limită în acest sens.

164. De fapt, chestiunea cu privire la termenul de verificare a respectării regimului juridic al conflictelor de interese în privința Victoriei Vîrlan urma a fi verificată prin prisma art.27 din Codul administrativ, care cert statuează că, în cazul în care prezentul cod sau alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze într-un termen rezonabil.

165. Prin urmare, având în vedere volumul de lucru realizat de către inspectorul de integritate și sarcina de lucru, Completul de judecată al Curții

Supreme de Justiție consideră că nu a fost încălcat termenul rezonabil al procedurii administrative.

166. Mai mult ca atât, Legea nr.132/2016 nu prevede careva limitări în timp al inspectorului de integritate la efectuarea controlului pentru a obține toată informația necesară în scopul examinării obiective, corecte și multiaspectuale a cauzei, cu emiterea în acest sens a unu act de constatare motivat și întemeiat. Or, termenul special de 30 de zile ar restricționa nu numai inspectorul de integritate în aplicarea instrumentelor necesare privind verificarea respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, dar și subiectul supus controlului în cazul imposibilității prezentării unor probe. Deci, la caz, prevederile art.60 din Codul administrativ nu sunt aplicabile.

167. La fel, decade argumentul instanțelor de judecată inferioare, precum că mențiunea „coordonat” de pe textul cererilor de demisie/angajare, se atestă că până la semnarea de către Vîrlan Viorica a ordinelor nr.15, nr.16 și a contractului nr. 17, cererile lui Vîrlan Ion și Vîrlan Alexandru au fost avizate de primarul comunei Nimereuca, fondatorul grădiniței de copii „Albinuța”, iar din declarațiile reclamantei rezultă cert că primarul cunoștea despre relațiile de rudenie între Vîrlan Viorica, Vîrlan Ion și Vîrlan Alexandru. Or, din conținutul răspunsului emis de Primăria Nimereuca (în calitate de fondator și organ ierarhic superior), cât și din înscrisurile anexate nu se atestă faptul că Victoria Vîrlan nu ar fi declarat careva conflicte de interese reale în perioada 2016-2020, spre soluționare. Iar, simplele mențiuni efectuate pe cererile de demisie/angajare, precum că au fost inițial avizate/coordonate cu primarul Primăriei Nimereuca, nu corespunde prevederilor art.12 alin.(4), lit.b) art.14 alin.(2) - (4) din Legea nr.133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.

168. Ce ține de faptul că inspectorul de integritate nu și-a motivat decizia de sancționare prin prisma principiului proporționalității, al egalității de tratament și încălcarea dreptului discreționar, urmează a fi menționat că, din moment ce inspectorul de integritate în rezultatul desfășurării procedurii administrative de control constată încălcarea regimului juridic al restricțiilor (sau încălcarea oricărui alt regim juridic), emite un act de constatare iar sancțiunile și anume: încetarea raporturilor de muncă survin în temeiul reglementărilor art. 41 alin. (2) din Legea nr.132/2016 și art.26 alin. (4) al Legii 158/2000, fără ca inspectorul de integritate să dispună de o marjă de apreciere în acest sens.

169. Totodată, prin Decizia de inadmisibilitate nr.127 din 29 octombrie 2020 a sesizărilor nr. 101g/2020 și nr. 116g/2020, la pct. 43 al deciziei Curții Constituționale a statuat că, nu poate reține critica cu privire la încălcarea accesului la justiție prin faptul că aplicarea prevederilor contestate face imposibilă individualizarea răspunderii. În acest context, Curtea notează că, având în vedere specificul funcției, răspunderea subiectului survine în funcție de acțiunea/inacțiunea sa, conform legii. Astfel, Curtea reține că

legislatorul a definit clar tipurile de conflicte de interese și întinderea acestora, respectiv, consecințele lor în funcție de acțiunea/inacțiunea subiectului și circumstanțele cazului. Astfel, prevederile legale criticate reprezintă măsuri necesare pentru asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice și, mai mult, au ca scop garantarea exercitării cu imparțialitate a funcțiilor publice.

170. Astfel, din moment ce inspectorul de integritate a constatat încălcarea de către intimată a regimului juridic al restricțiilor, a aplicat în privința acesteia sancțiunea de încetare a raporturilor de muncă sau de serviciu.

171. Faptele constatate și elucidate permit instanței de recurs să conchidă că instanța de apel și prima instanță au emis soluții neîntemeiate, cu aprecierea arbitrară a probelor din dosar și aplicarea eronată a normelor de drept material, motiv din care decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, care sunt bazate pe concluzii contradictorii, nu pot fi menținute.

172. Pentru motivele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, și de-a emite o decizie nouă de respingere integrală a acțiunii depuse de Viorica Vîrlan împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil.

173. În conformitate cu prevederile art. 248 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate.

Casează integral decizia din 12 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 30 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, și se emite o decizie nouă prin care:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de Viorica Vîrlan împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc